

MOL KAVRAMI

TANIM

Mol = $6,02 \times 10^{23}$ tane

- Mol kavramı, bir maddenin çokluk açısından miktarını ifade etmek için kullanılır. Deste, düzine kavramları gibi sadece maddenin sayısal miktarını anlatır.
- $6,02 \times 10^{23}$ sayısı **Avogadro sayısı** olarak bilinir. Bu sayı N , N_A , N_0 sembolleriyle de gösterilir.

1 mol Ne atomu	$6,02 \times 10^{23}$ tane (N tane) Ne atomu
1 mol H_2 molekülü	$6,02 \times 10^{23}$ tane (N tane) H_2 molekülü
1 mol Br^- iyonu	$6,02 \times 10^{23}$ tane (N tane) Br^- iyonu
0,5 mol SO_2 molekülü	$3,01 \times 10^{23}$ tane (N/2 tane) SO_2 molekülü
2 mol Mg atomu	$12,04 \times 10^{23}$ tane (2N tane) Mg atomu
0,05 mol cetvel	$3,01 \times 10^{22}$ tane (N/20 tane) cetvel

MOL - TANEÇİK SAYISI İLİŞKİSİ

Örnek

$1,204 \times 10^{23}$ tane C_3H_8 molekülü kaç moldür?

- A) 0,1   B) 0,2   C) 0,5   D) 1,5   E) 2

Çözüm..

Örnek

0,25 mol Fe katısı kaç tane Fe atomu içerir?

- A) $1,204 \times 10^{23}$ B) $2,408 \times 10^{22}$ C) $2,408 \times 10^{23}$
D) $3,612 \times 10^{23}$ E) $1,505 \times 10^{23}$

Çözüm..

Örnek

Bir çekirdek paketinde 600 tane çekirdek bulunmaktadır.

Buna göre, 1 mol çekirdek olması için kaç paket çekirdek alınmalıdır? (Avogadro sayısı = 6×10^{23})

- A) 21   B) 10^{21} C) 10^{23} D) 36×10^{21} E) 36×10^{25}

Çözüm..

Örnek

1 mol C_3H_6 bileşiğinde toplam kaç mol atom bulunur?

- A) 1   B) 3   C) 6   D) 9   E) 9N

Çözüm..

Örnek

0,2 mol H_3PO_4 bileşiğinde toplam kaç mol atom bulunur?

- A) 16   B) 8   C) 1,6   D) 1   E) 0,2

Çözüm..

Mol Kavramı

Örnek

1,8 mol atom içeren H_2CO_3 bileşiği kaç moldür?

- A) 0,1   B) 0,2   C) 0,3   D) 0,2N   E) 0,3N

Çözüm..

Örnek

0,4 mol Al_4C_3 bileşiminde kaç mol C atomu bulunur?

- A) 1,2   B) 1,6   C) 1,8   D) 0,4N   E) 1,2N

Çözüm..

Örnek

$9,03 \times 10^{22}$ tane O atomu içeren SO_3 molekülü kaç tanedir?

(Avogadro sayısı : $6,02 \times 10^{23}$)

- A) $27,09 \times 10^{22}$ B) $6,02 \times 10^{22}$ C) $9,03 \times 10^{22}$
D) $3,01 \times 10^{22}$ E) $1,505 \times 10^{22}$

Çözüm..

MOL - HACİM İLİŞKİSİ

- ☑ Gazların birer mollerinin hacimleri aynı koşullarda birbirine eşittir. Buna bağlı olarak aynı şartlarda mol sayıları eşit olan gazların hacimleri eşittir.
- ☑ $0^\circ C$ ve 1 atm basınç altında (normal koşullar altında) 1 mol gazın hacmi 22,4 litredir.
- ☑ $25^\circ C$ ve 1 atm basınç altında (oda koşulları ya da standart koşullar) 1 mol gazın hacmi 24,5 litredir.

FORMÜL

$$\text{Mol sayısı (n)} = \frac{\text{Hacim (L)}}{22,4} \quad (\text{Normal şartlarda})$$

$$\text{Mol sayısı (n)} = \frac{\text{Hacim (L)}}{24,5} \quad (\text{Oda şartlarında})$$

Örnek

2,5 mol CO gazı normal koşullarda kaç litre hacim kaplar?

- A) 33,6   B) 44,8   C) 56   D) 67,2   E) 112

Çözüm..

Örnek

Normal koşullarda 8,96 litre hacim kaplayan $CH_4(g)$ ün içerdiği toplam atom sayısı aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A) 0,2   B) 0,4   C) 1,6   D) 2   E) 20

Çözüm..

Örnek

Oda koşullarında 1,2N tane atom içeren $NH_3(g)$ ün hacmi kaç litredir? (N : Avogadro sayısı)

- A) 0,49   B) 0,735   C) 2,45   D) 4,9   E) 7,35

Çözüm..

MOL - KÜTLE İLİŞKİSİ

TANIM

Mol Kütle: "1 mol ($6,02 \times 10^{23}$ tane) maddenin, gram cinsinden kütlelerine mol kütle veya mol ağırlığı denir. Birimi g/mol dır.

- Atomlar, moleküller, iyonlar, proton, nötron vb tanecikler çok küçük maddelerdir. Bu nedenle bu maddelerin kütlelerini ifade etmek için çok daha küçük bir kütle birimi türetilmiştir.
- Bu birim atomik kütle birimidir ve akb ile gösterilir.

TANIM

Atomik Kütle Birimi: ^{12}C atomunun kütlelerinin 12 de biri 1 akb olarak tanımlanır. Buna göre, 1 tane ^{12}C atomunun kütle 12 akb dir.

TANIM

Bağıl Atom Kütle: Bir atomun ^{12}C atomu ile kıyaslanarak bulunan kütlelerine denir. Başka bir ifadeyle, bağıl atom kütle, bir atomun kütlelerinin 1 akb nin kaç katı olduğunu gösterir.

O : 16 : Oksijenin bağıl atom kütle 16 dir. 1 tane oksijen atomunun kütle 16 akb dir. 1 mol oksijen atomunun kütle 16 gramdır.

$$1 \text{ gram} = 6,02 \times 10^{23} \text{ akb}$$

$$1 \text{ akb} = \frac{1 \text{ gram}}{6,02 \times 10^{23}}$$

$$1 \text{ gram} = N \text{ akb}$$

$$1 \text{ akb} = \frac{1}{N} \text{ gram}$$

- Bir maddenin verilen miktarına karşılık, kütlelerinin birimi aşağıdaki tabloya göre belirlenir.

Madde miktarı	Kütle
Tane	$X \text{ akb} = \frac{X}{N} \text{ gram}$
mol	$X \text{ gram} = X.N \text{ akb}$

(X : Verilen maddenin birim kütle)

Madde	Bağıl kütle	Kütlesi	Gerçek kütle
1 tane H	1	1 akb	$\frac{1}{6,02 \times 10^{23}} \text{ g}$
1 tane N_2	28	28 akb	$\frac{28}{6,02 \times 10^{23}} \text{ g}$
1 tane SO_3	80	80 akb	$\frac{80}{6,02 \times 10^{23}} \text{ g}$
1 mol SO_3		$80 \times 6,02 \times 10^{23} \text{ akb}$	80 g
0,5 mol H_2O		$18 \times 3,01 \times 10^{23} \text{ akb}$	9 g

FORMÜL

$$\text{Mol sayısı} = \frac{\text{Kütle}}{\text{Mol kütle}} \quad n = \frac{m}{M_A}$$

Örnek

0,63 gram HNO_3 bileşiği kaç moldür?

(H = 1 g/mol, N = 14 g/mol, O = 16 g/mol)

- A) 0,01   B) 0,1   C) 0,2   D) 0,5   E) 100

Çözüm..

Örnek

$3,01 \times 10^{23}$ tane H_2SO_4 bileşiğinin kütle kaç gramdır?

(S = 32 g/mol, O = 16 g/mol, H = 1 g/mol)

- A) 98   B) 49   C) 24,5   D) 12,25   E) 4,9

Çözüm..

Örnek

3,2 gram CH_4 gazı normal koşullarda kaç litre hacim kaplar?

(C = 12 g/mol, H = 1 g/mol)

- A) 2,24   B) 4,48   C) 6,72   D) 11,2   E) 22,4

Çözüm..

NOT

Aşağıdaki kavramların tamamı mol anlamına gelir. Bu kavramlar uygun maddeler için kullanılır.

Atom-gram: Atomik yapıdaki (Ar, He, C vb.) maddeler için kullanılır.

Molekül-gram: H_2O , SO_2 , N_2O , H_2 , Cl_2 vb. kovalent bağlı moleküller için kullanılır.

Formül-gram: $NaCl$, KNO_3 vb. iyonik bağlı bileşikler için kullanılır.

iyon-gram: Ca^{2+} , Br^- , S^{2-} vb. iyonlar için kullanılır.

Örnek

- I. 1,5 molekül-gram kükürt trioksit
- II. 0,6 formül-gram potasyum bromür
- III. 0,3 atom-gram hidroksit iyonu

Yukarıdakilerden hangilerinde mol yerine kullanılan ifade uygun değildir?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) II ve III   E) I, II ve III

Çözüm..**Örnek**

1 tane amonyak molekülü için aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır? ($N = 14$ g/mol, $H = 1$ g/mol, N_A : Avogadro sayısı)

- A) Kütlesi 17 akb dir.
B) 4 tane atom içerir.
C) Mol sayısı $\frac{1}{N_A}$ dir.
D) 1 molekül-gramdır.
E) Gerçek kütlesi $\frac{17}{N_A}$ gramdır.

Çözüm..**MOL - BİLEŞİK FORMÜLÜ İLİŞKİSİ****Örnek**

Normal koşullarda 33,6 litre hacim kaplayan C_nH_{2n} bileşiğinin kütlesi 63 gram olduğuna göre bileşiğin formülü aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir? ($C = 12$ g/mol, $H = 1$ g/mol)

- A) C_2H_4 B) C_3H_6 C) C_4H_8 D) C_5H_{10} E) C_6H_{12}

Çözüm..**Örnek**

Azot ve oksijenden oluşan bir bileşiğin 38 gramında 24 gram oksijen bulunduğuna göre bileşiğin basit formülü aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir? ($N = 14$ g/mol, $H = 1$ g/mol)

- A) N_2O B) N_2O_5 C) NO_2 D) N_2O_3 E) N_2O_4

Çözüm..**Örnek**

C, H ve O elementlerini içeren bir bileşiğin 8,6 gramında 6 gram C elementi, 1 gram H elementi bulunduğuna göre bileşiğin basit formülü aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

($O = 16$ g/mol, $C = 12$ g/mol, $H = 1$ g/mol)

- A) $C_5H_{10}O$ B) $C_4H_{10}O$ C) $C_5H_{10}O_2$ D) $C_5H_{12}O$ E) $C_5H_{12}O_2$

Çözüm..

KARIŞIMLARDA MOL HESABI

Örnek

H₂ ve CH₄ gazlarından oluşan 0,5 molük karışımın kütlesi 2,4 gramdır.

Buna göre, karışımdaki CH₄ gazı kaç moldür?

(H = 1 g/mol, He = 4 g/mol)

- A) 0,05   B) 0,1   C) 0,2   D) 0,3   E) 0,35

Çözüm..

Örnek

Eşit kütlede oksijen atomu içeren N₂O₅ ve CO₂ gaz karışımının kütlesi 87,2 gramdır.

Buna göre, karışımdaki N₂O₅ in mol sayısı kaçtır?

(N = 14 g/mol, O = 16 g/mol, C = 12 g/mol)

- A) 1,4   B) 1,2   C) 1   D) 0,6   E) 0,4

Çözüm..

Örnek

0,2 mol C_nH₁₀ ve 0,5 C₈H₁₆ gazlarından oluşan bir karışımın toplam karbon atomu sayısının toplam hidrojen atomu sayısına oranı $\frac{1}{2}$ dir.

Buna göre, C_nH₁₀ bileşiğindeki n değeri kaçtır?

- A) 3   B) 4   C) 5   D) 6   E) 7

Çözüm..

İZOTOP ATOMLAR VE ORTALAMA ATOM KÜTLESİ

- ☛ Bir elementin tüm atomlarında proton sayısı aynıdır. Ancak aynı elementin farklı atomlarında farklı sayılarda nötron bulunabilir. Bu tür atomlar birbirinin izotopudur. İzotop atomların atom ağırlıkları birbirinden farklıdır. Bir element tabiatta izotoplarının karışımı hâlinde bulunduğundan atom ağırlığı bu durum dikkate alınarak hesaplanır.

TANIM

Ortalama atom kütlesi: Bir elementin atom kütesinin, izotop atomlarının tabiatta bulunma oranları dikkate alınarak hesaplanan ağırlıklı ortalamasıdır.

FORMÜL

$$OAK = \frac{\left(\begin{matrix} 1. \text{ izotopun} \\ \text{yüzdesi} \end{matrix} \times \begin{matrix} 1. \text{ izotopun} \\ \text{atom kütlesi} \end{matrix} \right) + \left(\begin{matrix} 2. \text{ izotopun} \\ \text{yüzdesi} \end{matrix} \times \begin{matrix} 2. \text{ izotopun} \\ \text{atom kütlesi} \end{matrix} \right) + \dots}{100}$$

Örnek

Rubidyum elementini oluşturan atomlarda; ⁸⁵Rb izotopunun doğada bulunma yüzdesi % 70, ⁸⁷Rb izotopunun doğada bulunma yüzdesi ise % 30 dur.

Buna göre, Rb elementinin ortalama atom kütlesi kaçtır?

- A) 85,1   B) 85,3   C) 85,6   D) 86   E) 86,2

Çözüm..

Örnek

Tabiattaki X elementini oluşturan atomlar; ²⁸X, ²⁹X, ³⁰X atomlarıdır. Atomların doğada bulunma yüzdeleri sırasıyla % 92, % 5, % 3 tür.

Buna göre, X elementinin ortalama atom kütlesi aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) 27,54   B) 28   C) 28,11   D) 30   E) 30,42

Çözüm..